

**ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
В.І. ВЕРНАДСЬКОГО**

**Навчально-науковий гуманітарний інститут
Кафедра психології, філософії та суспільних наук**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор навчально-наукового
гуманітарного інституту

 Сергій ГУБАРЄВ

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ (ОЗНАЙОМЧОЇ) ПРАКТИКИ**

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

галузь знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні
відносини

(шифр та найменування галузі знань)

спеціальність С4 Психологія

(шифр та найменування спеціальності)

освітньо-професійна програма Психологія

(назва однієї або декількох)

форма(и) навчання денна, заочна

**Інформація про розробника(ів) та розгляд і схвалення
робочої програми**

РОЗРОБНИК робочої програми
(науковий ступінь, вчене звання, посада)
Кандидат педагогічних наук, доцент

Світлана КОПИЛОВА

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри психології, філософії та суспільних наук

Протокол № 1 від 25.08.2025

Завідувачка кафедри

Олена ВЛАСЕНКО

ПОГОДЖЕНО:

Розглянуто та схвалено на засіданні навчально-методичної ради навчально-наукового гуманітарного інституту

Протокол № 8 від 27.08.2025

Голова НМР

Сергій ГУБАРЄВ

1. Опис освітньої компоненти

Вид практики: навчальна (ознайомча)

Загальний обсяг кредитів/годин: 3 (90 год.)

Курс: 1

Семестр: 2

Тривалість (у тижнях): 2

Форма семестрового контролю: залік

2. Бази практик

База практики – це заклад освіти, установа, підприємство, організація незалежно від форми власності і підпорядкованості, призначена для проведення практики студентів, що має можливість забезпечувати виконання програми практики для освітнього рівня «бакалавр».

Це можуть бути:

- заклади системи соціального обслуговування і соціального захисту (притулки для дітей, інтернатні заклади, реабілітаційні центри тощо)
- центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді (центри соціально-психологічної допомоги, центри для ВІЛ-інфікованих дітей та молоді, центри соціально-психологічної реабілітації дітей та молоді з обмеженими можливостями тощо)

Регламентуючими документами щодо затвердження бази практики є договір про проходження практики між ТНУ і базою практики, на основі якого готується направлення на проходження практики. У випадку самостійного вибору бази практики студент зобов'язаний надати кафедрі психології, соціальної роботи та педагогіки ТНУ гарантійний лист із закладу освіти, підприємства (організації, установи), де він проходитиме практику, за підписом керівника закладу освіти і з відповідною печаткою (підприємства, установи, організації)-бази практики.

3. Мета та завдання практики

Мета практики: ознайомлення із загальною структурою системи психологічної служби в Україні, функціональними обов'язками практичного психолога, умовами його професійної діяльності; забезпечення адаптації студентів у сфері майбутньої професійної діяльності

Завдання практики:

- формування світогляду майбутнього психолога на рівні уявлень, початкових знань та навичок у сфері психологічної допомоги населенню;
- ознайомлення з цілями і завданнями, структурою і основними напрямками діяльності служб, що надають психологічну допомогу;
- ознайомлення з інноваційним досвідом роботи психологів у державних службах;
- апробація навичок спілкування з професійних питань;

- забезпечення адаптації здобувачів освіти у сфері професійної діяльності.

Загальні компетентності:

- ЗК 1.** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
- ЗК 2.** Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності
- ЗК 3.** Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК 4.** Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями
- ЗК 8.** Навички міжособистісної взаємодії

Фахові компетентності:

- СК 1.** Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології
- СК 3** Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (зокрема, в контексті організації заходів раннього втручання).
- СК 7** Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації
- СК 10.** Здатність дотримуватися норм професійної етики
- СК 11.** Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

4. Результати практики

- ПР 4.** Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.
- ПР 6.** Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження
- ПР 8.** Презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефаківців.
- ПР 16.** Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога

5. Структура практики

№ п/п	Навчальні елементи	К-ть годин
1	Модуль 1. Організаційно-правовий – організаційно-правове забезпечення діяльності установи чи організації (структура, підрозділи, персонал та його обов'язки) – нормативно-методичне забезпечення діяльності установи/організації (регламентуючі і методичні документи, вимоги до звітної документації).	30
2	Модуль 2. Професійно-практичний - Види діяльності практичного психолога - Методи і засоби психологічного впливу - вивчення інноваційного досвіду роботи практичних психологів з новими категоріями клієнтів	30

	- Ведення професійної документації	
3	Модуль 3. Професійно-етичний –спостереження за реалізацією етичних принципів діяльності практичного психолога у взаємодії з клієнтом –вербальна і невербальна взаємодія з клієнтом	30
4	Разом	90

6. Зміст практики

6.1. Особливості організації і проведення практики

Тривалість проведення навчальної практики не повинна перевищувати 24 академічних годин на тиждень. Під час проходження практики студенти повністю підпорядковуються внутрішньому трудовому розпорядку бази практики. Під час навчальної практики студенти не працюють самостійно, але залучаються до виконання нескладних доручень.

Види діяльності: діяльність здійснюється шляхом вивчення нормативних документів, бесід з керівником від бази практики, спостереження за роботою персоналу

- знайомство з особливостями організаційно-правового забезпечення діяльності установи чи організації (структура, підрозділи, персонал та його обов'язки)
- знайомство з нормативно-методичним забезпечення діяльності установи/організації (регламентуючі і методичні документи, вимоги до звітної документації).
- знайомство з основними напрямками діяльності і функціями психологічної служби; виявлення соціальних проблем, на послаблення яких, направлена діяльність установи/організації як соціального інституту
- спостереження за реалізацією етичних принципів діяльності практичного психолога у взаємодії з клієнтом
- вивчення інноваційного досвіду роботи практичних психологів з новими категоріями клієнтів – учасниками бойових дій, внутрішньо переміщеними особами, жертвами насильства тощо

6.2. Завдання для самостійної роботи та перелік індивідуальних завдань

Професійно-орієнтоване завдання: скласти характеристику психологічної служби як системи

Характеристика служби: визначення «ключових» соціальних проблем, що вирішує служба (статистичне підтвердження); опис умов виникнення соціальної служби, визначення завдань, що вимагають рішення за допомогою спеціалістів соціальної служби; опис особливостей функціонування даної служби. Виділити нормативно-правові положення, які найчастіше застосовуються у роботі практичного психолога служби

Характеристика основних категорій клієнтів служби або недержавної організації: визначення основних категорій клієнтів; визначення типових проблем клієнтів; визначення правил організації та надання допомоги клієнтам

Характеристика професійного статусу практичного психолога: аналіз нормативних документів, що регламентують діяльність психолога; функціональних обов'язків практичного психолога; режиму роботи практичного психолога. Проаналізувати план роботи практичного психолога на місяць. Встановити відповідність основним професійним функціям

Характеристика системи взаємодії «практичний психолог-клієнт»: встановлення первинного контакту; дотримання професійної етики; короткотермінова і довготермінова допомога. Навести 2 приклади застосування етичних принципів у роботі психолога

Орієнтовний перелік індивідуальних завдань для практики

Індивідуальне завдання з практики на 1 курсі передбачає віртуальну екскурсію у заклад психологічного спрямування. На вибір пропонується два заклади:

- Комунальна установа Київський міський центр соціально-психологічної допомоги
- Центр для ВІЛ-інфікованих дітей та молоді

За бажанням здобувач-практикам може запропонувати свій варіант, попередньо узгодивши його із керівником від бази практики.

6.3. Обов'язки студентів під час проходження практики

- участь у настановній та підсумковій конференціях
- своєчасне прибуття на базу практики; проходження інструктажу з охорони праці та дотримання правил охорони праці та техніки безпеки; вивчення та дотримання правил внутрішнього трудового розпорядку бази практики
- ознайомлення та виконання в повному обсязі завдань, передбачених програмою практики
- розробка та затвердження у керівника практики від кафедри індивідуального плану з проходження практики;
- погодження з керівником практики підприємства графіку виконання програми та суворе його дотримання
- дотримання норм поведінки та принципів Кодексу психологів
- виконання розпоряджень адміністрації бази практики та керівників практики
- своєчасна підготовка та подання на перевірку документації з практики; за день до закінчення строку практики одержати відгук-оцінку керівника практики підприємства
- написання, оформлення та захист звіту з практики

6.4. Обов'язки керівників практики від університету

- Організація та проведення настановної конференції, ознайомлення з програмою практики та вимогами до оформлення документації, призначення старост груп, проведення інструктажу з охорони праці, підготовка і надання на базу практики направлення та програму практики
- Надання допомоги в організації і плануванні заходів практики, складанні індивідуальних завдань
- Забезпечення оперативного зв'язку зі студентами та підтримання контакту з керівником від бази практики, сприяння своєчасному вирішенню проблемних ситуацій
- Контроль ходу практики та оцінювання роботи здобувачів освіти після завершення практики
- Складання характеристики-відгуку, перевірка документації з практики, прийняти у складі комісії залік

6.5. Обов'язки керівників практики від бази практики

- Організація підготовки і видання наказу про зарахування студентів на практику;
- Організація робочого місця та створення матеріально-технічних умов проходження практики
- Проведення інструктажу з техніки безпеки
- Складання графіку проходження здобувачами освіти практики
- Забезпечення необхідною інформацією, нормативними та іншими матеріалами; допомога у підборі матеріалів для виконання завдань; залучення до участі у поточній роботі, яка відповідає завданням практики
- Контроль дотримання здобувачами-практикантами правил внутрішнього трудового розпорядку, трудової дисципліни та правил безпеки
- Складання характеристики-відгуку

7. Контроль проходження і оцінка навчальних досягнень.

Контроль проходження практики здійснюється шляхом: підтримання контакту з керівником від бази практики, перевірки індивідуального плану проходження практики та якості оформлення звітної документації. Після закінчення практики здобувачі вищої освіти звітують про виконання завдань для самостійної роботи та індивідуальних завдань, передбачених програмою практики.

Форма контролю для навчальної практики - залік

7.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Студенти повинні вести щоденник з практики встановленого зразку, в якому висвітлюються етапи роботи та їх зміст. За один день до завершення практики студенти-практиканти здають керівникам від університету всі документи для попередньої їх оцінки. *Упродовж тижня* після завершення

практики на кафедрі психології відбувається підсумкова конференція, на якій студенти перед комісією захищають матеріали практики. До захисту практики допускаються студенти, які повністю виконали завдання програми практики та вчасно оформили звітну документацію..

7.2. Перелік звітної документації:

1. Щоденник практики
2. Характеристика психологічної служби як системи
3. Індивідуальне завдання: звіт за результатами віртуальної екскурсії

Вимоги до ведення щоденника

Під час практики студенти ведуть щоденник. На п'ятій сторінці щоденника «Робочі записи під час практики» зазначаються напрямки та методи роботи, з якими ознайомилися; занотовуються результати спостережень за роботою спеціалістів, свої враження про роботу психолога; вказується переглянута література з певної тематики; висловлюються зауваження щодо ходу практики тощо. Рекомендується оформити цю сторінку у вигляді таблиці:

ПОДІЇ ДНЯ	КОМЕНТАРІ	ОСЬ ЩО ЦІКАВО...
Опис зустрічей, контактів, подій дня, виконаних доручень, утруднень, що виникли, відкриттів нового. Роздуми, пов'язані з подіями дня, оцінка його корисності і пізнавальної цінності, своєї участі у подіях	Текст, який з різних причин не відображено у першому стовпчику; післямова, роздуми через деякий час, питання, що виникли протягом дня і потребують додаткових пояснень, читання літератури, обговорення з керівниками практики або викладачами	Уточнення того, що здійснило велике враження, вразило своєю несподіваністю, незвичністю або навпаки повсякденністю

Проходження навчальної практики не передбачає оформлення звіту. Але студентами мають бути надані виконані у письмовій формі: 1) завдання для самостійної роботи; 2) індивідуальні завдання з практики.

7.3. Критерії оцінювання навчальних досягнень:

Під час оцінки результатів практики враховується:

- 1) присутність на настановній та підсумковій конференції з практики (10б.)
- 2) оцінка керівників практики від бази практики та від університету; надана характеристика, яка враховує присутність на всіх заходах, особистісні і професійні якості практиканта (30б.)
- 3) якість ведення щоденника (20б), виконання завдань для самостійної роботи (10б.), індивідуального завдання з практики (10 б.)
- 4) Своєчасність подання звітної документації та захист результатів практики (20б)

Критерії оцінювання якості ведення щоденника (20б.)

	Позитивна оцінка	Скоріше позитивна, ніж негативна	середня	Скоріше негативна, ніж позитивна	Негативна оцінка
Правильність назв, посад, прізвищ керівників	4	3	2	1	0
Конкретизація завдань та видів роботи	8	6	4	2	1
Рефлексивний характер ведення робочих записів	8	6	4	2	1

Критерії оцінювання завдання самостійної роботи

Критерії оцінювання характеристики психологічної служби як системи (10б.)

	Позитивна оцінка	Скоріше позитивна, ніж негативна	середня	Скоріше негативна, ніж позитивна	Негативна оцінка
Дотримання вимог щодо структури опису	3	2,5	2	1,5	1
Повнота опису та індивідуальний стиль викладення	3	2,5	2	1,5	1
Відображення особливостей професійної діяльності психолога в додатках (зразки документації)	4	3	2	1	0

Критерії оцінювання різних індивідуального завдання

Критерії оцінювання звіту за результатами віртуальної екскурсії (10б)

	Позитивна оцінка	Скоріше позитивна, ніж негативна	середня	Скоріше негативна, ніж позитивна	Негативна оцінка
Відповідність структури наданому зразку і рекомендаціям	3	2,5	2	1,5	1
Повнота відображення особливостей діяльності психолога	3	2,5	2	1,5	1
Самостійність суджень та стиль викладу матеріалу	4	3	2	1	0

Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти, наведений у таблиці.

Таблиця. Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти

Хід виконання практики				Завдання самостійної роботи	Індивідуальне завдання	Своєчасність подання звітної документації та захист результатів практики	Сума
ЗМ1	ЗМ2	ЗМ3	Ведення щоденника	Характеристика психологічної служби як системи			
15	15	10	20	10	10	20	
60%				40%			100%

7.4. Шкала відповідності оцінок

Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за стобальною шкалою	Оцінка за національною шкалою		Значення оцінки
		для екзамену	для заліку	

A	90 - 100 балів	«відмінно»/ «excellent»	«зараховано»/«passed»	Відмінно- відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	80 - 89 балів	«добре»/ «good»		Дуже добре - достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75 - 79 балів			Добре - в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69 - 74 балів	«задовільно»/ «satisfactorily»		Задовільно- посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60 - 68 балів			Достатньо- мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	30-59 балів	«незадовільно»/ «unsatisfactory» (з можливістю повторного складання)	«не зараховано» / «failed»	Незадовільно - потрібно додатково працювати для отримання позитивної оцінки
F	1-29 балів	«незадовільно»/ «unsatisfactory» (з обов'язковим повторним курсом)		Незадовільно - необхідна серйозна подальша робота з повторним вивченням курсу

8.

9. Рекомендовані джерела

1. Бочелюк В.Й., Зарицька В.В. Психологія: вступ до спеціальності. Навч. посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 288 с.
2. Бондаренко О. Ф. Психологічна допомога особистості: Навч. посіб. Для студ. ст. курсів психол. фтів та віднунтів. Харків: Фоліо, 2006. 237 с.

3. Вступ до спеціальності / Укладачі Л.І. Подшивайлова, Н.В., Старинська. Київ : Київський університет імені Бориса Грінченка , 2014. 29 с.
4. Дуткевич Т. В. Практична психологія: вступ до спеціальності : навч. посібник / Т. В. Дуткевич, О. В. Савицька.— 2-ге вид. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 254 с.
5. Коропецька О.М. Психологічні основи професійної орієнтації та самореалізації особистості: Навчальний посібник. Київ : КНТ, 2016. 438 с.
6. Петухова М. Ю. Заушнікова, О. О. Нежинська, Н. В., Костевська. Психологія: вступ до спеціальності. Навчальний посібник. Ірпінь. 2024. 192 с.
7. Туриніна О.Л. Проблеми формування психологічної культури у старшокласників // Проблеми вищої педагогічної освіти: Зб. матеріалів Міжнародної конференції. Тернопіль. 2015. С. 27-39.
8. Чепелева Н. Розвиток професійної компетентності майбутніх практичних психологів // Міжнар. семінар з гуманістичної психології та педагогіки: Тези доп. і повідомл. (Рівне, 15–17 черв. 1998 р.). Рівне, 2005. С. 106. 1

Інформаційні ресурси

Сайт Таврійського національного університету ім.В.І.Вернадського
<https://tnu.edu.ua/normativni-dokumenti-osvitnogo-procesu-universitetupolozenna/>
– Періодичні видання ТНУ. Вчені записки Таврійського національного університету ім..В.І.Вернадського URL: <https://psych.vernadskyjournals.in.ua/>
– Нормативно-правова база. Психологічний супровід та соціально-педагогічна робота. Лист МОН від 16.07.2021 № 1/9-363 “Про пріоритетні напрями роботи психологічної служби у системі освіти у 2021/2022 н. р.” URL: <https://imzo.gov.ua/psychologichnyj-suprovid-ta-sotsialno-pedahohichna-robota>
– Психологічна служба закладів освіти. URL: <https://psychologdcpp.in.ua/blanki>